

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 27 lipca 2011 r.

**Pan
Marek Rączka
Śląski Komendant Wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej
w Katowicach**

LKA-4101-09-03/2011/P/11/061

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach² w zakresie wykonywania zadań związanych z bezpieczeństwem przewozu towarów niebezpiecznych w roku 2010 i I kwartale 2011 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 15 czerwca 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Komendantowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania KW PSP w zakresie spraw objętych kontrolą, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. W okresie objętym kontrolą do KW PSP wpłynęło ogółem 598 zgłoszeń o przewozie materiałów niebezpiecznych. Ustalono, że funkcjonariusze KW PSP przekazywali zgłoszenia o przewozie towarów niebezpiecznych - w przypadku gdy planowana trasa miała przebiegać przez terytorium innego województwa - do innych komend wojewódzkich PSP. Na 67 zbadanych pod tym kątem zgłoszeń w 61 przypadkach (tj. w 91 %)

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² zwanej dalej „KW PSP”

w dokumentacji prowadzonej przez Wojewódzkie Stanowisko Koordynacji Ratownictwa³ znajdowały się dokumenty potwierdzające przekazanie zgłoszeń odpowiednim komendom wojewódzkim PSP. W jednym przypadku WSKR otrzymało zgłoszenie dzień po wskazanej w nim dacie przejazdu, toteż przekazanie zgłoszenia nie miało już uzasadnienia, a w pozostałych 5 przypadkach – wg wyjaśnień Naczelnika Wydziału Operacyjnego KW PSP - zgłoszenia przekazano, lecz dyżurni WSKR nie dołączyli potwierżeń przekazania do dokumentacji.

W KW PSP, w okresie objętym kontrolą, nie obowiązywały pisemne procedury regulujące postępowanie w przypadku otrzymania zgłoszenia o przewozie towaru niebezpiecznego przez teren województwa śląskiego. Zgłoszeń o przewozie towarów niebezpiecznych nie przekazywali funkcjonariusze KW PSP do komend miejskich lub powiatowych PSP⁴, przez obszar działania których przebiegała trasa przewozu. Brak obowiązku przekazywania takich informacji, uzasadniano tym, że *„Przekazanie do podległych jednostek na terenie województwa informacji o zgłoszeniu przewozów drogowych towarów niebezpiecznych, w żaden sposób nie wpływa na poziom gotowości bojowej jednostek ratowniczo gaśniczych, w których rejonie operacyjnym dochodzi do przedmiotowego przewozu.”*

Analiza dokumentów związanych z dwoma zdarzeniami związanymi z przewozem materiałów niebezpiecznych wykazała jednak, że obowiązujące aktualnie rozwiązania mogą mieć wpływ na skutki i zasięg tego typu zdarzeń. Ustalono bowiem, że w jednym przypadku pierwszy podmiot ratowniczy przybył na miejsce zdarzenia po upływie 17 min. od otrzymania zgłoszenia, a pierwsza specjalistyczna grupa chemiczna po 26 minutach, natomiast w drugim przypadku pierwszy podmiot ratowniczy przybył na miejsce zdarzenia po upływie 9 min. od otrzymania zgłoszenia, a pierwsza specjalistyczna grupa chemiczna po 20 minutach. Pozwala to stwierdzić, że od momentu potwierdzenia przez pierwszą jednostkę ratowniczą faktu, iż doszło do zdarzenia z udziałem materiałów niebezpiecznych, do przybycia pierwszej jednostki ratownictwa chemicznego upłynęło każdorazowo około 10 min.

NIK zwraca uwagę, że wcześniejsze powiadomienie lokalnych jednostek PSP o pojawieniu się na terenie ich działania transportu z towarem o określonym rodzaju ryzyka, mogłoby wpłynąć - w przypadku powiadomienia o zdarzeniu z udziałem takiego transportu -

³ zwane dalej „WSKR”

⁴ zwanych dalej „KM/KP PSP”

na szybsze podjęcie stosownych do rodzaju zagrożenia czynności ratowniczych, w tym decyzji o uruchomieniu specjalistycznych jednostek ratowniczych.

2. NIK negatywnie ocenia funkcjonowanie na terenie województwa śląskiego systemu kontroli u przedsiębiorców posiadających towary niebezpieczne, gdyż KW PSP i podległe jej KM/KP PSP w bardzo ograniczonym zakresie realizowały obowiązek określony w art. 29 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych⁵. Ustalono bowiem, że w całym okresie objętym kontrolą w sytuacji funkcjonowania na terenie województwa śląskiego 31 miejskich i powiatowych komend PSP przeprowadzono jedynie trzy tego typu kontrole⁶.

Tym samym należy uznać, że Wydział Kontrolno – Rozpoznawczy KW PSP w bardzo niewielkim stopniu wypełniał obowiązek określony w § 12 ust.1 „Regulaminu organizacyjnego Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach”, zgodnie z którym do jego zadań należała m.in., koordynacja i nadzór nad czynnościami kontrolno-rozpoznawczymi realizowanymi przez KM/KP PSP województwa śląskiego. Świadczyć może o tym również fakt, że w KW PSP nie sporządzano żadnych pisemnych analiz w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

W 2010 r. KM/KP PSP, podległe KW PSP, skontrolowały - w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych na terenie województwa śląskiego – 71 obiektów w zakładach stwarzających zagrożenie dla ludzi i środowiska, ale jedynie w 2 przypadkach przeprowadzono w tych zakładach kontrolę w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych. Niewystarczającą ilość tego typu kontroli Naczelnik Wydziału Kontrolno-Rozpoznawczego KW PSP tłumaczył szerokim zakresem działań prewencyjnych⁷ i niewielką jego obsadą kadrową⁸, przyznając jednocześnie, że „(...) W każdym przypadku kontroli stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego Zakładów Dużego i Zwiększonego Ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w mojej ocenie, powinny być dokonywane kontrole

⁵ Dz. U. Nr 199, poz. 1671 ze zm.

⁶ Kontrole przeprowadziły KM PSP w Gliwicach, KM PSP w Tychach i KP PSP w Tarnowskich Górach.

⁷ W 2010 r. podległe KW PSP, powiatowe i miejskie komendy PSP, przeprowadziły na terenie województwa śląskiego kontrole przestrzegania przepisów przeciwpożarowych w: 1 055 obiektach produkcyjnych i magazynowych, 18 gospodarstwach rolnych, 275 kontroli w lasach oraz 71 obiektach w zakładach stwarzających zagrożenie dla ludzi i środowiska, przy czym w 14 kontrolach w zakładach dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej uczestniczyli funkcjonariusze KW PSP.

⁸ Wg zestawień wartości mierników do oceny stanu funkcjonowania pionu kontrolno-rozpoznawczego komend powiatowych i miejskich województwa śląskiego oraz KW PSP, które sporządzono w lipcu 2010 r. na polecenie Komendy Głównej PSP, liczba brakujących etatów w ww. pionie wynosiła w KW PSP – 4,7 etatu, a w podległych jej KM/KP PSP ogółem – 73,9 etatu.

załadunku/rozładunku towarów niebezpiecznych, w sytuacji kiedy pojazd znajdujący się na terenie przedsiębiorcy do niego należy.”

3. Na 7 zdarzeń z udziałem pojazdów przewożących towary niebezpieczne, odnotowanych, w okresie objętym kontrolą, na terenie województwa śląskiego, tylko w 2 przypadkach doradcy do spraw bezpieczeństwa w transporcie towarów niebezpiecznych przesłali do KW PSP raporty powypadkowe. KW PSP nie podejmowała działań w kierunku uzyskania raportów dotyczących pozostałych 5 zdarzeń. Jak wyjaśnił Pan Komendant brak działań w tym zakresie spowodowały *„przede wszystkim niska wartość merytoryczna raportu dla strażaków PSP oraz luka prawna, polegająca na braku określonego terminu złożenia raportu do KW PSP.”*

4. Zdaniem NIK nieprawidłowo funkcjonuje przepływ informacji oraz współpraca pomiędzy funkcjonującymi na terenie województwa śląskiego organami administracji, których obowiązkiem - w związku z przewozem drogowym towarów niebezpiecznych - jest zapewnienie bezpieczeństwa obywateli i zapewnienie przestrzegania prawa, tj. Wojewodą Śląskim, Śląskim Komendantem Wojewódzkim Policji, Śląskim Inspektorem Transportu Drogowego i Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego. W ocenie NIK negatywnie wpływa to, na realizację ww. zadań przez te organy oraz stan ich wiedzy na faktyczny poziom zagrożenia wynikający z przewozu towarów niebezpiecznych. Ustalono bowiem, że:

- do KW PSP w 2010 r. wpłynęły 544 zgłoszenia o przewozie towarów niebezpiecznych, a do KW Policji 1727 zgłoszeń,
- KW PSP nie posiadała informacji na temat liczby wszystkich przedsiębiorców działających na terenie województwa śląskiego, którzy posiadali towary niebezpieczne. Zgodnie z „Katalogiem Zagrożeń województwa śląskiego – stan na 31 grudnia 2010 r.” na terenie województwa śląskiego funkcjonowało łącznie 128 zakładów dysponujących substancjami niebezpiecznymi, z czego 16 zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, 23 zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz 89 innych zakładów stwarzających zagrożenie poza swoim terenem. Według zaś informacji uzyskanej przez NIK w ŚUW, na dzień 31 grudnia 2010 r., roczne sprawozdania z działalności w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych Wojewodzie Śląskiemu złożyło 637 przedsiębiorców.

Zdaniem NIK wymiana informacji w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych ułatwiłaby KW PSP skoordynowanie działań związanych z bezpieczeństwem przewozu

towarów niebezpiecznych, w tym w planowanie kontroli i typowanie do kontroli przedsiębiorców posiadających towary niebezpieczne.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- ***podjęcie działań mających na celu poprawę nadzoru i koordynacji nad działaniami podległych KM/KP PSP w zakresie realizacji obowiązku określonego w art. 29 ust. 1 pkt 2 ustawy o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych, tj. przeprowadzania kontroli u przedsiębiorców posiadających towary niebezpieczne.***

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Komendanta, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.